

„Nasze ciała, nasze życie”, Część I „Dbanie o siebie”,

Rozdział 8 „Przemoc wobec kobiet”

Co policja i prokuratura mogą zrobić w twojej sprawie, str. 158 - 160

Opracowanie i adaptacja - Małgorzata Tarasiewicz na podstawie tekstu Marianne Winters.

Konsultacja: Anna Lipowska-Teutsch, Dagmara Baraniewska i Agnieszka Grzybek.

Co policja i prokuratura mogą zrobić w twojej sprawie:

1. Wszczęć postępowanie przygotowawcze

Jeżeli złożyłaś na policji zawiadomienie o przestępstwie lub wnioszek o ściganie przestępstwa z grupy przestępstw ściganych na wnioszek, organy powołane do ścigania, a więc policja i prokuratura, mają obowiązek wszczęć postępowanie w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo. Postępowanie przygotowawcze obejmuje wszystko to, co się dzieje w sprawie, zanim trafi ona do sądu, i ma na celu sprawdzenie, czy przestępstwo zostało rzeczywiście popełnione, oraz wyjaśnienie okoliczności sprawy, zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów. Ta faza postępowania kończy się wraz z wniesieniem aktu oskarżenia do sądu. Policja i prokuratura niezbyt chętnie wszczynają postępowanie przygotowawcze, starając się często zniechęcić kobiety do złożenia formalnej skargi, i wymagają dokładnie udokumentowanej historii znęcania się (obdukcje, świadkowie). Ma to miejsce nawet wówczas, kiedy funkcjonariusze prawa sami byli świadkami przestępstwa. Takie postępowanie funkcjonariuszy jest zupełnie bezprawne. To właśnie postępowanie przygotowawcze ma przecież na celu ustalenie, czy przestępstwo zostało popełnione, oraz wyjaśnienie okoliczności sprawy.

Nawet tego tragicznego dnia lipca, kiedy mama została zastrzelona przez ojca, nie mieli radiowożu, a może chęci, aby przyjechać na interwencje, choć mama zeznawała, iż ojciec groził jej bronią. Zbagatelizowali sprawę, nikt nie przejął się przestraszoną kobietą błagającą o pomoc. Rano w dniu zabójstwa mama była najpierw w prokuraturze, tam odesłano ją na policję. Mówiła, że ojciec grozi jej bronią, że nas zabije. Wszyscy wiedzieli, jak wygląda sytuacja w naszym domu, dzielnicowym był ten sam człowiek od wielu lat, wcześniej były przeciwko ojcu prowadzone postępowania. Zawiodła prokuratura, zawiodła policja, która nie

zrobiła nic, aby zapobiec tragedii, aby uratować życie naszej mamy. Nie zostały dopełnione obowiązki służbowe. Czy musiało dojść do tej tragedii, czy nasza mama musiała stracić życie? Do kogo jeszcze miała zwrócić się o pomoc, skoro osoby, które stoją na straży bezpieczeństwa i spokoju, nie zrobiły nic, aby pomóc naszej rodzinie? Dlaczego osoby tak nieodpowiedzialne zajmują stanowiska dzielnicowych? To oni przecież powinni nas chronić, pomagać pokrzywdzonym, maltretowanym i bitym kobietom. Przemoc w rodzinie podobno jest przestępstwem ściganym z urzędu. Dlaczego instytucje do tego powołane nie reagują, tylko czekają na to, aż zastraszona kobieta wykaże tyle odwagi, aby walczyła o swoje prawa? Nasza mama zginęła wtedy, kiedy zaczęła wzywać pomoc, wcześniej, kiedy to ukrywała, była tylko bita.

Historia Eugenii, lat 56, opowiedziana podczas Trybunału do spraw przemocy wobec kobiet organizowanego przez Centrum Praw Kobiet

Policja lub prokuratura zobowiązane są wydać postanowienie o odmowie postępowania lub o jego wszczęciu niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie (art. 305 k.p.k.) i o wydaniu takiego postanowienia cię powiadomić. Jeżeli zobowiązany organ nie dokona tego w przeciągu 6 tygodni od złożenia przez ciebie zawiadomienia, przysługuje ci zażalenie, które wnosisz do nadrzędnego prokuratora lub do organu nadzorującego ten, do którego wniosłaś zawiadomienie (art. 306 § 3). Przysługuje ci również zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub jego umorzeniu (art. 306). Masz również prawo do przejrzenia akt sprawy, o czym powinnaś zostać pouczona.

Dochodzenie powinno być ukończone w ciągu miesiąca od jego wszczęcia, a przedłużone może być tylko przez prokuratora na okres do 3 miesięcy. Jeżeli dochodzenie nie zostanie zakończone w tym czasie, jego akta zostaną przekazane prokuratorowi, który albo znowu je przedłuży (na nie dłużej niż 3 miesiące), albo przejmie śledztwo (art. 310 k.p.k.).

Prokuratura nadzoruje przebieg prowadzonego przez policję dochodzenia. Jeżeli jesteś niezadowolona ze sposobu, w jaki policja prowadzi postępowanie w sprawie, w której jesteś osobą pokrzywdzoną, możesz złożyć skargę do przełożonego danego funkcjonariusza lub do prokuratora sprawującego nadzór nad twoją sprawą.

Możesz również złożyć skargę – zawiadomienie o przestępstwie – bezpośrednio do prokuratury, ale musisz mieć świadomość tego, że prokuratura w zdecydowanej większości

przypadków i tak skieruje sprawę na policję w celu przeprowadzenia dochodzenia. Trudno nam jednoznacznie powiedzieć, która z dróg (zgłoszenie zawiadomienia o przestępstwie na policję czy też do prokuratury) jest szybsza.

Niezależnie jednak od tego, gdzie złożysz zawiadomienie o przestępstwie i która instytucja będzie prowadziła dochodzenie, tylko prokurator decyduje o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania oraz o tym, czy skieruje akt oskarżenia przeciw sprawcy. Dobrze byłoby, abyś interesowała się swoją sprawą, przeglądając akta i rozmawiając z prokuratorem, a na etapie dochodzenia z policjantem prowadzącym twoją sprawę.

2. Zastosować wobec sprawcy przemocy dozór policji

Oddanie pod dozór polega na tym, że osoba, wobec której zastosowano dozór, ma obowiązek podporządkowania się wymaganiom zawartym w postanowieniu sądu lub prokuratora (art. 275 § 2 k.p.k.). Obowiązek ten może polegać na zakazie opuszczania miejsca zamieszkania, zgłaszaniu się w określonych odstępach czasu do organu dozoru oraz zawiadamianiu go o zamierzonym wyjeździe oraz terminie powrotu. Dozór policji jest rodzajem środka zapobiegawczego, który może i powinien być częściej stosowany jako forma ostrzeżenia dla sprawcy przemocy. Policjant może w rozmowie wpłynąć na zachowanie twojego męża lub partnera, postraszyć go zastosowaniem tymczasowego aresztu, jeżeli będzie dalej się nad tobą znęcał. Czasami dozór może okazać się wystarczającym środkiem, aby „zniechęcić” twojego męża lub partnera do stosowania przemocy. Złóż więc prośbę do prokuratora o jego zastosowanie i domagaj się od policjanta sprawującego dozór, aby poważnie podszedł do sprawy i na przykład egzekwował od męża obowiązek stawiania się na komendzie.

3. Zastosować areszt tymczasowy

Areszt tymczasowy jest, podobnie jak dozór, środkiem zapobiegawczym i można go stosować dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, jeżeli dowody zebrane przeciwko oskarżonemu wskazują na duże prawdopodobieństwo, że popełnił on przestępstwo. Wyjątkowo areszt tymczasowy może być także stosowany w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa (art. 249 k.p.k.).

Tymczasowe aresztowanie (art. 258 k.p.k) może nastąpić, jeżeli:

1/ zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrywania się oskarżonego, zwłaszcza wtedy, gdy

nie można będzie ustalić jego tożsamości albo nie ma on w kraju stałego miejsca pobytu;

2/ zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne. (Taka sytuacja ma miejsce wtedy, gdy sprawca zmusza cię do wycofania skargi lub do odmowy zeznań, namawia do tego świadków, nie stawia się na przesłuchanie itp.);

3/ oskarżonemu zarzucono zbrodnię lub występki zagrożony karą pozbawienia wolności o górnej granicy co najmniej 8 lat albo gdy oskarżony został skazany przez sąd I instancji na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata;

4/ zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony popełni przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, a zwłaszcza jeżeli popełnieniem takiego przestępstwa groził (areszt stosuje się tylko w wyjątkowych sytuacjach).

Staraj się dowieść, że przemoc, stanowiąc zagrożenie dla życia i zdrowia, powinna być traktowana jako czyn o wysokim stopniu społecznej szkodliwości, i uprawdopodobnić obawy, że sprawca ponownie dopuści się przemocy.

Tymczasowe aresztowanie może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu. Na etapie postępowania przygotowawczego decyzję o zastosowaniu aresztu przygotowawczego wydaje sąd rejonowy na wniosek prokuratora.

Jeżeli przemoc, której doznałaś, była poważna, mąż lub partner grozi ci lub pobił cię po raz kolejny, zmusza cię do wycofania skargi lub nakłania ciebie i inne osoby do składania fałszywych zeznań, złóż prośbę do prokuratury lub sądu o zastosowanie tymczasowego aresztu. Masz prawo do bezpieczeństwa osobistego i to nie ty, ale sprawca powinien opuścić dom.

Książka *Nasze ciała, nasze życie* jest dostępna w księgarniach w całej Polsce. Może także zostać zamówiona w biurze wydawcy: **Fundacja Współpracy Kobiet NEWW-Polska**, ul. Miszewskiego 17/100, 80-239 Gdańsk, Polska bądź za pośrednictwem strony internetowej www.neww.org.pl.

Dodatkowe informacje: tel. 48 58 344 38 53, neww@neww.org.pl.

Polish edition of *Our Bodies, Ourselves* is available in bookstores in Poland. You can also purchase it online from www.neww.org.pl or from the publisher's office: **Network of East/West Women - Polska (NEWW)**, ul. Miszewskiego 17/100, 80-239 Gdańsk, POLAND.

For more information call 48 58 344 38 53 or write neww@neww.org.pl.